

Handläggare
Henri Dehaim
08-508 26 357**Till**
Trafiknämnden
2023-03-23

Hagstråket, del av Grönare Stockholm. Genomförandebeslut

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner förslag till genomförande av projekt Hagstråket till en investeringsutgift om 13,0 mnkr.
2. Trafiknämnden anmäler beslutet till Spånga-Tensta-stadsdelsnämnd.
3. Trafiknämnden ger kontoret i uppdrag att genomföra upphandlingar samt teckna avtal inom ramen för föreliggande genomförandebeslut.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefBengt Stenberg
AvdelningschefKarin Tufvesson Hjelmfeldt
Enhetschef

Sammanfattning

Hagstråket är en av flera huvudgator i stadsdelen Tensta med stora hårdgjorda betongslänter. De hårdgjorda slänterna ger inte utrymme för biologisk mångfald eller omhändertagande av dagvatten. Den enda vegetationen i slänterna utgörs av parkträd som har låg vitalitet. Betongslänterna är svårskötta och har många skador i form av sättningar och saknade plattor.

Trafikkontoret föreslår i samverkan med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning en ombyggnad av en delsträcka av Hagstråket för att utveckla de hårdgjorda slänterna till en mer grönskande miljö

med bättre förutsättningar för parkträden. Projektet ska stärka de gröna sambanden och den biologiska mångfalden. Det ska även bidra till att motverka översvämningar vid skyfall samt minska värmeproblematiken i området.

Kontoret föreslår att trafikinämnden beslutar om genomförande av Grönare Stockholmprojektet Hagstråket till en investeringsutgift av 13 mnkr.

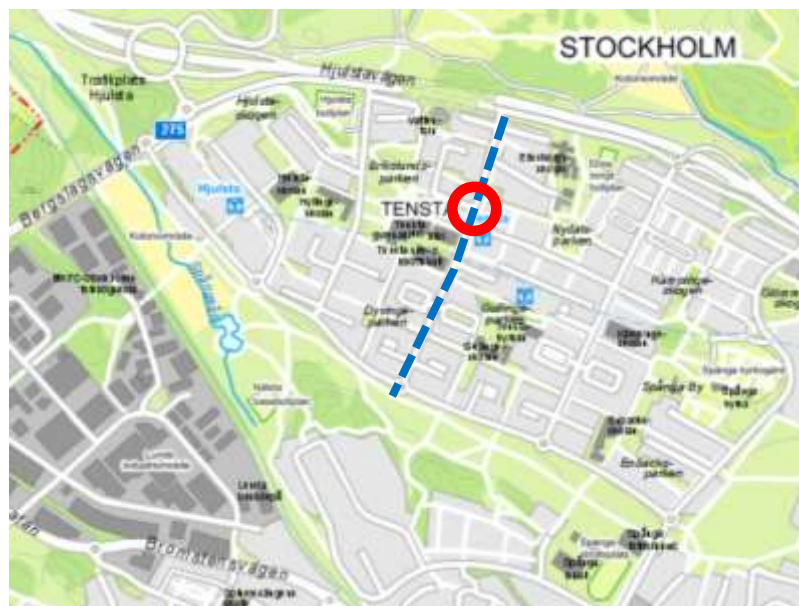
Bakgrund

Satsningen på ett Grönare Stockholm påbörjades 2017 och i de tre första etapperna har 32 st olika projekt genomförts. Trafikinämnden antog i april 2021 (dnr T2021-00487) ett utredningsbeslut för *Grönare Stockholm etapp 4* med målet att genomföra ett antal nya investeringsprojekt för att stärka stadens gröna kvaliteter.

I kommunfullmäktiges budget 2022 tillfördes trafikinämnden 280 mnkr i investeringsplanen för åren 2022-2025 för fortsatt arbete med Grönare Stockholm. Inom etapp 4 av Grönare Stockholm utreds 9 st projekt och Hagstråket i Tensta är ett av dessa.

Inriktningsbeslut för projekt Hagstråket antogs i trafikinämnden 16 februari 2023.

I nedanstående kartbild – bild 1 - syns Hagstråket, *blå streckad linje*, och delsträckan för projektet, *röd cirkel*.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret tillsammans med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning.

Mål och syfte

Projektet har initierats som en satsning på ett Grönare Stockholm och bidrar till stadens satsningar på Järvaområdet och arbetet inom Fokus Järva.

Stadens övergripande mål inom arbetet med Grönare Stockholm består av att stärka stadens gröna kvaliteter. Inom etapp 4 har nämnden beslutat att särskilt utveckla och stärka nedanstående kriterier:

1. Gröna samband och biologisk mångfald
2. Skyfallsproblematik
3. Värmeöar i urbana miljöer
4. Platsbrist, mångfunktionella ytor och platser
5. Buller
6. Otrygga platser

För Hagstråket är målet att utveckla de hårdgjorda slänterna utmed en avgränsad delsträcka av gatan till en mer grönskande miljö med bättre förutsättningar för parkträd. Krontäckning och mängden grönyta ska öka, dagvatten ska infiltreras/fördröjas, mängden växt-, djur-, fågel-, och insektsarter (biodiversitet) ska öka. Bullernivåerna ska minskas.

Syftet är att stärka de gröna sambanden och den biologiska mångfalden i området. Dagvatten är tänkt att fördröjas för att motverka översvämningar vid skyfall. Projektet ska även bidra till en minskning av temperaturerna på platsen och i omgivningen.

Befintlig situation

Hagstråket är en av tre huvudgator i stadsdelen Tensta som förbinder Tenstavägen i söder med Hjulstavägen i norr. Gatan är försänkt i förhållande till omgivningen.

Många av slänterna ned mot Hagstråket är branta betongslänter. Den enda växtligheten i betongslänterna är träd i slänternas övre kant. Träden har tillgång till ytterst lite växtjord och de har i stor utsträckning dålig vitalitet.

Bild 2 Bilden visar den aktuella delsträckan av Hagstråket i Tensta. Foto: Solveig Edlund.

Betongslänterna bidrar till förhöjda temperaturer vid varmt väder och till onödigt stor belastning på dagvattennätet vid större regn.

Hagstråket är entrén till stadsdelen för många Tenstabor. Sträckorna med betongslänter uppfattas som en hård och otrevlig miljö.

På många platser utmed Hagstråket har betongslänterna skador med sättningar och lösa eller saknade plattor. I skarvarna växer ogräs som det är svårt att på ett effektivt sätt hålla efter.

Trafikkontoret som ansvarar för drift och underhåll av betongslänterna reparerar återkommande skador i slänterna men nya skador och sättningar uppstår kontinuerligt.

Åtgärdsförslag

Bild 3 Bilden visar förslag till utformning av Hagstråket vid Andra Hagstråksbron. Visionsbild.

De hårdgjorda slänterna utvecklas till en mer grönskande miljö. Nya planteringar med blommande örter, äng, buskar och träd ordnas på en serie terrasser. Dagvatten leds in i planteringarna både från den övre nivån och från gatan. Boplatser för bin och andra insekter anläggs i slänten och fågelholkar placeras ut bland träden.

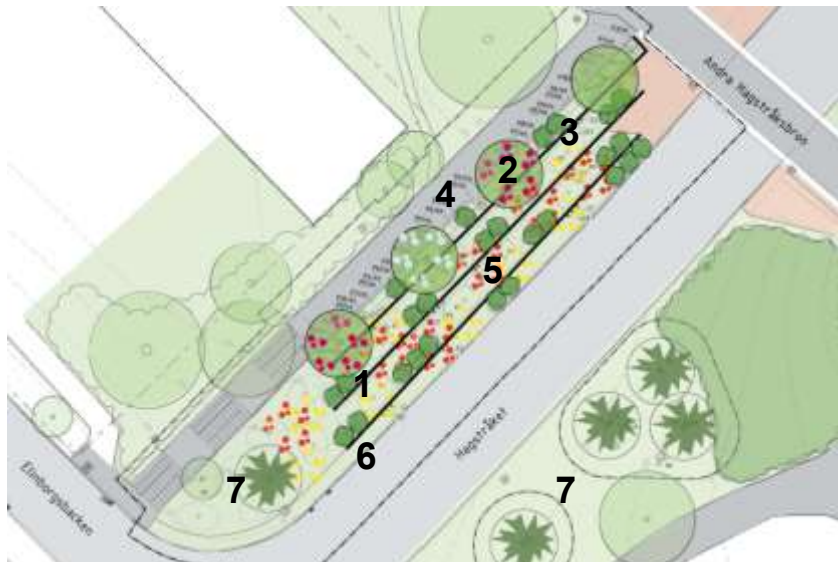

Bild 4 visar förslaget för Hagstråket ovanifrån. Siffrorna följer numrering av planerade åtgärder, angivna nedan..

Planerade åtgärder:

- (1) Betongslänterna rivs och ersätts av nya planteringar med blommande buskar, klätterväxter och ängsvegetation som gynnar biologisk mångfald, bin och andra pollinatörer.

- (2) Befintliga träd (2st hästkastanj) ersätts med fyra nya blommande träd; rödblommig kastanj och bergesk.
- (3) En ny stödmur byggs högst upp i slänten för att möjliggöra förbättrade markförhållanden för nya träd samt för att förenkla skötsel och framtida nyplanteringar.
- (4) Ny skelettjord med dagvattentillförsel anläggs under befintlig gångbana.
- (5) För att stabilisera slänten byggs två stödmurar i släntens nedre del.
- (6) Utmed körbanan ersätts befintliga betongplattor med ängsvegetation. Här kommer dagvatten från delar av körbanan att fördröjas och infiltreras.
- (7) Nya tallar planteras på bägge sidor av Hagstråket. Träden kommer på lång sikt att stärka barrskogssambandet mellan Järvafältet och Tenstadalen.
- Boplatser för pollinerare och andra insekter ordnas i sandblottor och i grövre trädstammar med hål för insekter.
- Fågelholkar sätts upp i träden.

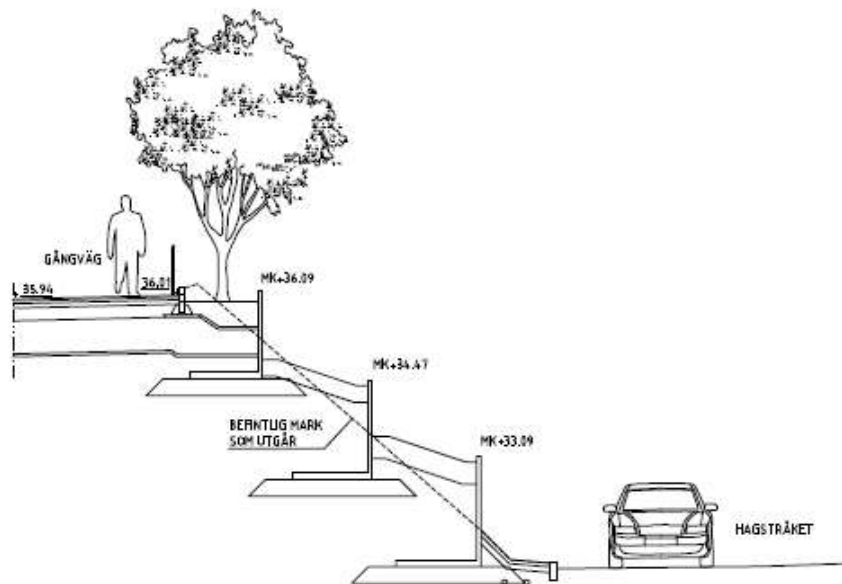

Bild 5 Bilden visar sektion genom slänten utmed Hagstråket.

Avvägningar

Projektet planeras som pilotprojekt med en förväntan att projektet utarbetar principer som kan användas på andra liknande platser i Tensta och Stockholms stad.

Möjligheten att omhänderta, infiltrera och fördröja dagvatten från körbanan är begränsat på den aktuella ”pilot-sträckan” men en mindre anläggning med fördröjning av dagvatten kommer att

genomföras för att utvärdera principlösningar inför eventuellt kommande ombyggnader utmed Hagstråket.

Konsekvenser

Biologisk mångfald

Tillskottet av ny vegetation och förbättringarna för nya träd kommer att ge ökad biologisk mångfald och understödja pollinerande insekter. Blommande örter, buskar och träd som ger nektar till insekter kommer prioriteras.

Boplatser för fåglar och insekter kommer anläggas. Nya sandblottor blir potentiella boplatser för solitärbin.

Gröna samband

De gröna sambanden inom området kommer att stärkas då förutsättningarna för befintliga insekts- och fågelarter förbättras. Ett tillskott av barrträd kommer på lång sikt stödja barrskogssambandet mellan Järvafältet och Tenstadalen.

Utgångspunkt för artval och understödjande åtgärder har gjorts utifrån miljö- och hälsoskyddsnämndens åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅF) för stadsdelsområdena Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta liksom utifrån den platsspecifika artinventering som gjorts i projektet.

Omhändertagande av dagvatten

Genom ombyggnad av de hårdgjorda slänterna till vegetationsytor kommer regnvatten att i större omfattning kunna infiltreras på platsen istället för att som idag ledas från slänterna direkt ut på gatan och vidare till dagvattensystemet.

Klimatsäkring, fördröjning vid skyfall

Ytvatten från angränsande gångväg och gata kommer att ledas in i vegetationsytorna vilket leder till att dagvattensystemet avlastas. Det kommer att bidra till att motverka framtida översvämningar på platser längre ned i flödessystemet som till exempel i Tenstadalen.

Klimatsäkring, temperatursänkning

Ombyggnaden minskar mängden hårdgjord yta och den tillkommande vegetationen hjälper till att minska temperaturen i gaturummet och omgivande bostadsområden. Nya träd får bättre förutsättningar vilket ökar krontäckningen och bidrar till ytterligare temperatursänkning på platsen.

Buller

Tillskottet av vegetation absorberar buller och dagens bullerreflekterande hårdgjorda ytor minskar i mängd.

Framkomlighet, trafiksäkerhet

Det föreslagna projektet medför inga konsekvenser för framkomlighet och trafiksäkerhet utom under entreprenadtiden.

Trygghet och jämställdhet

Projektet syftar till att göra Hagstråket grönare vilket förväntas leda till en mer attraktiv och trivsamt vistelsemiljö. Lösningar föreslås som inte ska minska sikten gentemot nuvarande utformning. Upplevelsen av en mer omhändertagen miljö förväntas bidra till en känsla av ökad trygghet.

Tidplan

Aktivitet	2022	2023	2024	2025
Genomförandebeslut (TN)		Q1		
Projektering	Q4	Q1		
Upphandling		Q1-Q2		
Entreprenad		Q2-Q4	Q1-Q2	

Kontoret har identifierat att överklagande av entreprenadupphandlingen kan leda till förseningar i tidplanen men konstaterar att det är svårt att minimera konsekvenserna av detta i förväg.

För att minimera påverkan på trafikens framkomlighet utmed aktuell del av Hagstråket planeras huvuddelen av entreprenaden att ske under sommarmånaderna när trafikmängden är lägre och trafikavstängningar har minst påverkan.

Ekonomi

Inför projektets genomförandebeslut har en kostnadsuppskattning tagits fram baserad på projekterade detaljerade handlingar. Den totala investeringsutgiften beräknas till 13 mnkr netto.

De utgifter som hänförs till projektet inryms inom ramen för Grönare Stockholm-satsningen och fördelar sig enligt nedanstående tabell:

Sammanfattning	Tidigare nedlagt (mnkr)	Kommande utgifter (mnkr)	Totalt (mnkr)
Utredning och projektering	0,8	0,3	1,2
Byggansvarigkostnader inkl byggledning och risk	0,4	4,5	4,9
Entreprenad		7,0	7,0
Index		0,0	0,0
Summa utgifter	1,2	11,8	13,0

Kommentarer

Kostnaden för stödmurar utgör den enskilt största posten i entreprenaden med en omfattning på nära hälften av entreprenadkostnaden. Näst största delen utgörs av träd och växtbäddar vilket utgör ungefär 1/5 av entreprenadkostnaden.

Driftkostnader

En uppskattning av projektets drift- och underhållskostnader har gjorts och de bedöms minska marginellt. En omfördelning av drift- och underhållskostnaderna till stadsdelsförvaltningen kommer dock att ske då trafikkontoret sköter drift och underhåll av slänterna idag. Den omfördelade driftkostnaden till stadsdelsförvaltningen uppskattas till cirka 60 tkr per år.

Projektet beräknas medföra ökade kapitalkostnader med sammanlagt cirka 0,6 mnkr från och med år 2024.

Kapitalkostnaderna som avser avskrivningar med en preliminär genomsnittlig avskrivningstid om 40 år och intern ränta om 2,2 procent, minskar därefter successivt med gjorda avskrivningar.

Risk/Osäkerhet

Projektet har identifierat risker som framför allt rör de geotekniska förhållandena på platsen och mer specifikt osäkerheten om berg kommer att behöva sprängas för att möjliggöra projektet. En geoteknisk markundersökning har genomförts som indikerar att berget är på tillräckligt djup men förhållanden kan skilja sig på de platser där provborringar inte kunnat genomföras.

Vidare finns risk för höga entreprenadkostnader och försenade leveranser till följd av rådande världs- och marknadsläge. Projektet hanterar detta genom ökat riskpåslag i kalkylerna och genom att i byggskedet föra en aktiv dialog med entreprenören i ett försök att

tidigt säkra leveranser av material och utrustning som behövs i projektet.

Kommunikation

Kommunikationsinsatser i syfte att säkerställa förståelse och acceptans från projektets intressenter kommer att ske via:

- Stockholms stads webb *Stockholm Växer*
- Anslag på platsen vid förberedande arbeten
- Byggskyltar vid arbetsplatsen
- Informationsskyltar på byggstängsel
- Direktkontakt med fastighetsägare och anslag i angränsande portar

Slut